

April 2011

Sagsnr.: <Sagsnummer>
Sagsbehandler: JP

Notat om blinde, falske og reelle alarmer

Baggrund

Der har gennem årene været anvendt forskellige definitioner af begreberne blinde og falske alarmer, og der har været en række forespørgsler til Beredskabsstyrelsen om fortolkning af disse begreber. Med henblik på en entydig forståelse af begreberne indfører styrelsen nye definitioner af såvel blinde og falske alarmer som reelle alarmer.

Overordnet kan redningsberedskabets udrykninger inddeles i tre hovedkategorier: Reelle alarmer, blinde alarmer og falske alarmer. Ved alarmer forstås i denne sammenhæng alarmering og dermed tilkaldelse af redningsberedskabet til at løse opgaver, som ligger inden for beredskabslovens rammer, dvs. opgaver i forbindelse med brand, akutte uheld med farlige stoffer og redningsopgaver.

Nogle kommuner har valgt at lade redningsberedskabet varetage opgaver, som ikke er omfattet af beredskabsloven, f.eks. kørsel til tyverialarmer og assistance til hjemmeplejen. Disse opgaver er ikke omfattet af dette notat og indgår i øvrigt ikke i de statistikker, som Beredskabsstyrelsen udarbejder om redningsberedskabets opgaver, f.eks. statistiske nyhedsbreve og Redningsberedskabets Statistiske Beretning. For så vidt angår registrering af opgaver i ODIN kan disse "egne kommunale opgaver" imidlertid registreres på lige fod med de opgaver, som er omfattet af beredskabsloven. Det er kommunens eget valg.

De reelle alarmer omfatter udrykninger til uheld og ulykker, hvor redningsberedskabet rent faktisk gennemfører en indsats, eller uheld og ulykker som kunne have udviklet sig til indsatskrævende hændelser. Til sidstnævnte hører f.eks. mindre brande, som er slukket før redningsberedskabets ankomst, eller situationer med overhængende fare for brand.

Blinde og falske alarmer er i dag bl.a. defineret i ODIN og i Redningsberedskabets Statistiske Beretning:

Blind alarm: En alarm afgivet i god tro, hvor der ikke er sket nogen skade, som fordrer redningsberedskabets assistance.

Falsk alarm: En alarm afgivet i ond tro, hvor der ikke er sket nogen skade, som fordrer redningsberedskabets assistance.

Disse to definitioner dækker således alle typer hændelser, som redningsberedskabet bliver alarmeret til, dvs. både opgaver med formodning om brand, overhængende fare for brand, opgaver med formodning om akutte uheld med farlige stoffer og redningsopgaver.

Endvidere findes i § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1556 af 7. december 2009 om gebyrer for redningsberedskabets udrykning til blinde alarmer følgende definition:

Ved en blind alarm fra et automatisk brandsikringsanlæg forstås en automatisk tilkaldelse af redningsberedskabet, uden at der er brand eller overhængende fare for brand.

Denne definition dækker alene alarmering til hændelser, hvor der – på baggrund af aktivering af et automatisk brandsikringsanlæg – er formodning om brand eller overhængende fare for brand.

Nye definitioner

Med disse definitioner som udgangspunkt indfører Beredskabsstyrelsen følgende nye generelle definitioner:

Blind alarm: En alarm der afgives utilsigtet eller i god tro, uden at der er brand eller overhængende fare for brand, eller hvor der ikke er sket nogen anden skade, som kræver eller kunne have krævet redningsberedskabets indsats.

Falsk alarm: En alarm der afgives i ond tro, dvs. som en bevidst handling, uden at der er brand eller overhængende fare for brand, eller hvor der ikke er sket nogen anden skade, som kræver redningsberedskabets indsats.

Reel alarm: En tilkaldelse af redningsberedskabet til en opgave, som ligger inden for beredskabslovens rammer, men som ikke er en blind alarm eller en falsk alarm.

Formuleringen "kunne have krævet" under blind alarm er indført for at tilgodese, at udrykning til opgaver, der kunne have krævet redningsberedskabets indsats, men som er løst før redningsberedskabets ankomst, ikke fejlagtigt klassificeres som blinde alarmer.

Redningsberedskabets opgavesæt

Ifølge beredskabslovens § 1 er redningsberedskabets opgave at forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer. Denne brede opgavebeskrivelse er tidligere blevet mere detaljeret beskrevet bl.a. i § 1 i dimensioneringsbekendtgørelsen fra 1994:

Det kommunale redningsberedskab skal kunne yde en forsvarlig indsats ved brand eller overhængende fare for brand, ved sammenstyrtningsulykker, togulykker, flyulykker til lands, skibsulykker ved kaj, naturkatastrofer og akutte uheld med farlige stoffer på landjorden, i søer, i vandløb samt i havne.

Det er siden fastslået, at det kommunale redningsberedskab også har ansvaret for frigørelse af fastklemte ved trafikuheld og skal varetage redningsopgaver i søer, moser, åer og havne.

Ovennævnte bestemmelser og tilkendegivelser kan tilsyneladende give anledning til tvivl om, hvornår der er tale om en situation, som kræver eller kunne have udviklet sig til at kræve en indsats fra redningsberedskabets side.

Der har således i nogle tilfælde været tvivl om, hvornår der er tale om en brand, idet Beredskabsstyrelsen er blevet konfronteret med den opfattelse, at der skal være flammer, for at der er brand. Det skal hertil bemærkes, at en brand er en (kemisk) proces, hvor der produ-

ceres lys, enten i form af flammer eller gløder. Man kan således tale om en *flammedannede forbrænding* og en *glødende forbrænding* (dybest set er flammer glødende gasarter).

Det skal endvidere bemærkes, at der kan forekomme situationer, hvor redningsberedskabet alarmeres til en "brand", som ikke er indsatskrævende, da "branden" er lovlig. Som eksempel kan nævnes afbrænding af bål, haveaffald mv., som foregår i overensstemmelse med de gældende regler for denne form for afbrænding.

Samlet kan en indsatskrævende brand betegnes som en situation, hvor der foregår en forbrænding (med forekomst af flammer eller gløder), som ikke er under kontrol, eller som kan udvikle sig til at være uden for kontrol.

Der har også været tvivl om, hvorvidt der er opgaver at løse for redningsberedskabet, hvis det bliver alarmeret til en hændelse, hvor der (alene) er en kraftig røgudvikling. Røgudvikling er ofte et resultat af, at organisk materiale bliver udsat for en (kraftig) opvarmning. Det organiske materiale nedbrydes eller sønderdeles til mindre molekyler som følge af varmpåvirkningen – en proces som betegnes pyrolyse – og det er disse nedbrydningsprodukter, der udgør røgen. Såfremt varmpåvirkningen fortsætter vil røgen i mange tilfælde bryde i brand, så røgudviklingen kan betragtes som den initierende fase i et brandforløb.

Røgudvikling kan således være et udtryk for en overhængende fare for brand og dermed vil der være en opgave at løse for redningsberedskabet, jf. dimensioneringsbekendtgørelsen fra 1994. Som et særligt eksempel på en sådan situation kan nævnes en ufuldstændig forbrænding med udvikling af røggasser, som kan føre til en eksplosion. De fleste brandmænd er fortrolige med begrebet "røggasekspllosion", hvor der netop forud for eksplosionen typisk kan iagttages udvikling af en meget mørk røg, som bl.a. indeholder sodpartikler.

Røgudvikling vil også kunne udgøre en sundhedsmæssig risiko for personer, der opholder sig i nærheden af røgen, og dermed er der ligeledes tale om en opgave for redningsberedskabet, som også varetager redningsopgaver, jf. beredskabslovens § 1 mv.

Betaling for redningsberedskabets udrykninger

Redningsberedskabet kan som hovedprincip ikke kræve betaling for alarmering og indsats, når opgaven ligger inden for beredskabslovens rammer. Dette gælder også ved uheld som er løst før redningsberedskabets ankomst, men som kunne have udviklet sig til at blive indsatskrævende uheld.

Der er dog hjemmel til at opkræve betaling i en bestemt gruppe af tilfælde, nemlig for udrykning til blinde alarmer fra lovpligtige automatiske brandsikringsanlæg. Beløbets størrelse fremgår af bekendtgørelse nr. 1556 af 7. december 2009 om gebyr for redningsberedskabets udrykning til blinde alarmer (gebyr-bekendtgørelsen) og udgør pt. 3.700 kr. (2011 niveau). Forudsætningen for at kræve betaling er, at der er tale om en automatisk tilkaldelse af redningsberedskabet.

Alarm fra et automatisk brandsikringsanlæg ved aktivering af et alarmtryk er således ikke omfattet af bekendtgørelsen. Dette gælder også, hvis aktiveringen af alarmtrykket foretages af f.eks. en psykisk syg eller dement person, og selv om redningsberedskabet vælger at klassificere udrykningen som en blind alarm.

Der kan i særlige tilfælde kræves betaling for udrykning til ikke reelle alarmer fra frivillige automatiske brandsikringsanlæg. Betaling kan kræves for udrykning til alle typer af ikke reelle alarmer fra frivillige brandsikringsanlæg. Beløbets størrelse fastlægges af kommunen, men skal dog stå i relation til redningsberedskabets faktiske udgifter, jf. almindelige kommunalretlige grundsætninger. For at sikre at hjemmelsgrundlaget er i orden, bør det dog af den aftale, der er indgået mellem redningsberedskabet og brandsikringsanlæggets ejer om anlæggets etablering og drift, fremgå, i hvilke tilfælde og hvilken betaling redningsberedskabet kan kræve for udrykninger til ikke reelle alarmer.

Der kan – som udgangspunkt – ikke kræves betaling for udrykning til andre typer af blinde alarmer (telefoniske alarmer) og heller ikke for udrykning til falske alarmer.

Eksempler på reelle, blinde og falske alarmer

Reelle alarmer fra automatiske brandsikringsanlæg

Reelle alarmer fra automatiske brandsikringsanlæg forekommer – ud over ved egentlige brande – i de situationer, hvor en varme- eller røgudvikling ikke er under kontrol. Der vil således være tale om reelle alarmer i de situationer, hvor der som følge af røgudviklingen kan være en overhængende fare for brand, eller hvor røgudviklingen kan udgøre en sundhedsmæssig risiko for tilstedeværende personer.

Aktivering af et automatisk brandsikringsanlæg som følge af indtrængende vand i en eller flere detektorer kan i særlige tilfælde klassificeres som en **reel alarm**. Forudsætningen er, at der er tale om en situation, hvor der som følge af udstrømmende vand kræves en indsats fra redningsberedskabets side. Det vil her være en konkret vurdering foretaget af den, som varetager ledelsen af redningsberedskabets tekniske indsats, der afgør om situationen er akut indsatskrævende.

Blinde alarmer fra automatiske brandsikringsanlæg

Blinde alarmer fra automatiske brandsikringsanlæg forekommer typisk i situationer, hvor brandsikringsanlæg reagerer på grund af tekniske fejl, på grund af damp, mados og lignende eller på grund af en kontrolleret varme- eller røgudvikling, f.eks. brug af elektrisk værktøj, mange lys på en kage, en stor cigar og tilsvarende situationer, hvor varme- og røgudviklingen konkret er under kontrol. Sådanne alarmer fra lovpligtige anlæg er omfattet af gebyr-bekendtgørelsen.

Aktivering af et automatisk brandsikringsanlæg som følge af indtrængende vand i en eller flere detektorer, f.eks. i forbindelse med rengøring og der derfor ikke vil være indsatskrævende opgaver for redningsberedskabet, vil ligeledes være en **blind alarm**, som er omfattet af gebyr-bekendtgørelsen for lovpligtige anlægs vedkommende.

Tåge fra tyverisikringsanlæg

Der findes tyverisikringsanlæg, som ved aktivering udsender en tæt tåge med henblik på at vanskeliggøre mulighederne for indbrudstyre at orientere sig. Såfremt redningsberedskabet alarmeres ved aktivering af et sådant anlæg, f.eks. af en forbipasserende, der antager denne tåge for et være røg fra en brand, vil der være tale om en **blind alarm**, som redningsberedskabet ikke kan kræve betaling for.

Hvis et tåge-tyverisikringsanlæg derimod er årsag til, at et automatisk brandsikringsanlæg aktiveres, vil der være tale om en **blind alarm**, som er omfattet af gebyr-bekendtgørelsen for lovpligtige anlægs vedkommende.

Aktivering af alarmtryk

Der har gennem årene været mange eksempler på aktivering af et alarmtryk (koblet til et automatisk brandsikringsanlæg) som en bevidst handling, f.eks. på skoler eller andre uddannelsesinstitutioner. En sådan alarm skal betragtes som en **falsk alarm**.

Såfremt aktivering af et alarmtryk foretages af f.eks. en psykisk syg eller dement person, og således kan antages ikke at være et udtryk for en bevidst handling med henblik på at tilkalde redningsberedskabet, vil det være mest korrekt at klassificere udrykningen som en **blind alarm**, der dog ikke kan kræves betaling for ved lovpligtige anlæg, se ovenfor.

Afbrænding af haveaffald og lignende

Hvis brandvæsenet tilkaldes i forbindelse med afbrænding af haveaffald, bål mv., som foregår i overensstemmelse med gældende regler, herunder regler for sikkerhedsafstande, og afbrændingen i øvrigt er under kontrol, vil der være tale om en **blind alarm**, hvor brandvæsenet ikke skal eller må gribe ind.

Hvis afbrændingen derimod ikke er under kontrol, og der dermed f.eks. kan være fare for brandspredning, skal brandvæsenet foretage en slukning, og der vil være tale om en **reel alarm**.

Hvis afbrændingen er under kontrol, men er i strid med gældende regler, kan redningsberedskabet på baggrund af en konkret vurdering vælge at foretage en slukning, og der vil være tale om en **reel alarm**.

Hvis redningsberedskabet i sidstnævnte situation vælger ikke at gribe ind, vil der være tale om en **blind alarm**.

Reelle alarmer i øvrigt

I forbindelse med miljø- og redningsopgaver kan der forekomme situationer, hvor der kan være tvivl om, hvorvidt alarmer skal klassificeres som en reel eller en blind alarm.

Som eksempel kan nævnes alarmering til et færdselsuheld med melding om fastklemte, hvor der ved brandvæsenets ankomst viser sig ikke at være personer, der er fastklemte. I en række af disse tilfælde vil det være mere korrekt at klassificere alarmeringen som en **reel alarm**, men hvor opgaven er løst før ankomst. Personerne kan være "kommet fri" ved egen hjælp eller ved hjælp fra "forbipasserende".

Ved alarmering til uheld med farlige stoffer kan det ved redningsberedskabets ankomst vise sig, at der ikke er farlige stoffer til stede. Der kan også her være tale om, at andre har indsamlet eller fjernet de farlige stoffer, hvorfor det vil være mere korrekt at klassificere alarmeringen som en **reel alarm**, men hvor opgaven er løst før ankomst. Hvis det derimod tydeligt viser sig, at de pågældende stoffer ikke på nogen måde kan karakteriseres som farlige, vil det være naturligt at klassificere alarmeringen som en blind alarm.

Blinde alarmer i øvrigt

Blinde alarmer – bortset fra alarmer fra automatiske brandsikringsanlæg – er ifølge definitionen alarmer, hvor redningsberedskabet tilkaldes i god tro, idet den, der alarmerer, har en formodning om, at der er opstået en situation, som kræver redningsberedskabets indsats.

Der kan således være tale om en blind alarm, hvis vanddamp antages for at være røg fra en brand. Det kan forekomme i forbindelse med f.eks. fjernvarmeinstallationer, som er utætte eller hvor en overtrykssikring udløses, eller i forbindelse med udluftninger fra naturgasinstallationer. Dette kan være særlig markant i vinterhalvåret med lave udendørstemperaturer.

Et andet klassisk eksempel, som mange redningsberedskaber kan nikke genkendende til, er genspejling af en lavtstående sol i et vinduesparti eller lignende, som fejlagtigt opfattes som flammeskær hidrørende fra en brand.